

פרשת השבוע על פי התיבות שלום

תולדות

9 אהבה ויראה ויראה ומהסיגים 3

1

ואלה תולדות יצחק בן אברהם אברהם הוליד את יצחק. המפרשים עמדו על אומרו ואלה תולדות יצחק בן אברהם, לשם מה כתוב בן אברהם, שהיה די באומרו ואלה תולדות יצחק, כמו אלה תולדות נח ואלה תולדות יעקב שלא כתיב שם אביהם. וכן מד"כ אברהם הוליד את יצחק לכאורה מיותר, שאם כתוב יצחק בן אברהם ידעינו ממילא שאברהם הוליד את יצחק.

אהבה, וכן יצחק היתה מדתו גבורה ויראה ומהסיגים והמתורות של מדת היראה נולד עשו, ורק אח"כ היה יכול להיולד יעקב שהיתה מדתו בחי' התמזגות מחסד וגבורה שהוא מדת רחמים ותפארת נקיים בלי סיגים ומותרות, וכדי להוליד את יעקב היה צריך אברהם לקבל את מדת היראה מיצחק ויצחק קיבל את מדת אהבה מאברהם, שוהו ענין תפארת בניס אבותם ועשרת זקנים בני בנים, ורק אח"כ יכול היה יעקב להיולד מדת תתן אמת ליעקב הכוללת ב' המדות של אברהם ויצחק. וזהו פי' הפסוק ואלה תולדות יצחק בן אברהם אברהם הוליד את יצחק, שקודם שכתבה התורה את תולדות יצחק הוא יעקב שמדתו תתן אמת ליעקב, כתיב ואלה תולדות יצחק בן אברהם, היינו שיצחק קיבל את מדת אהבו מאברהם, ואברהם הוליד את יצחק היינו שקיבל מיצחק את מדת היראה, ורק אח"כ נולד יעקב שמדתו תתן אמת ליעקב הכוללת ב' המדות יחדיו. עכתדה"ק.

והנה בכאר אברהם ממרן הס"ק מסלונים וי"ע 10 מביא דברי המדרש (בר"כ פס"ג) עה"פ ואלה תולדות יצחק, האבות עטרה לבנים והבנים עטרה לאבות, האבות עטרה לבנים שנאמר (משלי יז) ותפארת בניס אבותם, הבנים עטרה לאבות דכתיב עטרת זקנים בני בניס וכו'. והאריך לכאר דברי המדרש, וקושב דבריו, דהנה תחילת העבדות להשי"ת היא לקבל העבדות באמונה ובחיי' עבד, דהיינו הגם שאין לאדם שום השגה וטעם יעשה עבודתו, וזו היא עבדות נאמנה, משא"כ אם תולה העבדות בהשגת מדרגות ובהרגשת טעם אין זו עבדות נאמנה ואינה יכולה להתקיים. ע"כ צריך להתחיל בעבודת ה' באמונה, להאמין שהעבודת שנתן לו האדון ב"ה היא תיקון גפשו ועיקר תורתו אשר למען זה ירד לעולם

ויעתר יצחק לה'

5 אהבה ויראה ויראה ומהסיגים

של ברזל מפסקת בפניו עדיין יש לו עצה, שמחתרת אפשר לחתור גם מתחת למחיצה של ברזל. וכענין האמור במנשה (דה"ב לג), ועש הרע כעניי ה' כתרעבות הגויס וגו', ואח"כ כתיב וכהצר לו חלה את פני ה' א' ויתפלל אליו ויעתר לו וישמע תחנונו. ודרשו חז"ל (סנהדרין קג). כמו כן, ויעתר לו ויתתר לו מלמד שעשה לו הקב"ה כמין מתרת ברקיע כדי לקבלו בתשובה מפני מדת הדין. ופירש"י שם, "מדת הדין היתה מעכבת שלא להקביל פני מנשה בתשובה, ועשה הקב"ה מתרת ברקיע ופשט ידו וקבלו בלא ידיעת מדת הדין". וכמד"א בירושלמי (סנהדרין פ"ה ה"ב) שהיו מלאכי השרת מסתמין את החלונות שלא תעלה תפלתו של מנשה לפני הקב"ה, מה עשה הקב"ה, חתר לו חתירה מתחת כסא הכבוד שלו ושמע תחנונו. והיינו שמחיצה של ברזל היתה מפסקת בפניו מתחת הקטרונ של מדת הדין שאינו ראוי לכך שתתקבל תשובתו ותפלותו, ולא היתה לו שום עצה רק ויתתר לו ה', שעשה לו הקב"ה מתרת. וזהו שנא' בו (שם) ויכנע מאד מלפני א' אבותיו ויתפלל אליו ויעתר לו וישמע תחנונו, שידע שאינו ראוי שתקובל תשובתו אחרי רוב חטאיו, רק ויכנע מאד, נכנע לגמרי לפני הקב"ה, ויעתר לו, הקב"ה חתר לו חתירה למעלה מן הטבע כדי למלא נקשתו ולעזור לו לקבלו בתשובה, אף שלא היה ראוי לחתירה מפני רוב חטאיו רק בזכות ויכנע מאד.

וענין מתרת הוא בחי' דאיתא בחז"ל (תענית יט.) על חוני המעגל, שעג עוגה ועמד בתוכה ואמר לפניו, רבש"ע, נשבע אני בשמך הגדול שאיני זו מכאן עד שתרחם על בניך. ולכאורה מה שייך כביכול לדבר ככזו תקיפות כלפי שמיא. אכן הבי', כיון שיהודי הוא חלק א' ממעל, יש בכוחו תקיפות עלאית. להפציר ולהתאצטם בתפלה עדי יחוס עליו

ויעתר יצחק לה' לנכח אשתו כי עקרה היא ויעתר לו ה' ותר רבקה אשתו. צ"כ המשמעות המיוחדת של לשון ויעתר, ורש"י פירשו לשון הפצרה ורבי תפלה, וקשה דגם במשור"ה שהתפלל תקטלו תפלות כתיב ואתחנן אל ה' ולא לשון עתירה. עוד צ"ב יתור אומרו ויעתר לו ה', ולכאורה די באומרו ותר רבקה אשתו שנדע שנתקבלה תפלתו. ובווה"ק ובמדרש כאן דרשו ענין ויעתר מלשון ויתתר (שכן דרך ע' וח' שמתחלפים), ואיתא ע"ז בווה"ק (קלו.) ויעתר יצחק דצלי צלותיה וחתר חתירה לעילא וכו', וכדון ויעתר לו ה' אל תקרי ויעתר לו אלא ויתתר לו, חתירה חתר ליה קב"ה וקביל ליה. ובמדרש (בר"כ סג,ה) ה' לוי אמר משל לבן מלכים שהיה חותר על אביו ליטול ליטרא של זהב, והיה זה חותר מבפנים וזה חותר מבחוץ, שכן בערביא קורין לחתירתא עתירתא. והיינו שהמלך ג"כ רוצה להעניק הזהב לבנו, וכיון שרואה שהבן חותר מכתוך חותר הוא כנגדו מבפנים, וזה ענין ויעתר יצחק לה' ויעתר לו ה'. וצ"ב משמעות המשל הזה, ומה ענינה של מתרת זו, וצדוע דוקא כאן הוצרכו לזה.

וי"ל הענין, דהנה באמת הקב"ה מקבל כל תפלה, כמ"ש כי אתה שומע תפלת כל פה, וצדיקים אמרו שאפילו אנחה של יהודי אינה הולכת לאיבוד. אכן מחמת הפגמים נהיים מסכים המבדילים בין יהודי להשי"ת, והמסכים המבדילים מעכבים והתפלות. ואם מסכים עוד ניתן לקרוע, יש פגמים העושים מחיצה המפסקת כמחיצה של ברזל שאין שום דרך להבקיעה. ומה יעשה האדם לבל ידח ח"ו מאת פני ה' בעת שמחיצה של ברזל מפסקת בינו לבין אביו שבשמים, לזה נתן הקב"ה העצה והדרך של מתרת, כי תכלית רצונו ית' לבלתי ידח ממנו נדח, ולכך נתן ביהודי הכח לחתור מתרת, שגם כאשר מחיצה

ה'. ואפילו כאשר מחיצה של ברזל מפסקת בפניו ואין שום דרך ועצה להבקיעה, ע"י שמתאזר באמונה ובשתן כי חלק ה' עמו, הריהו מסוגל לחתור מתרת מעבר לכל המחיצות. נ"ע"ד דא"י בירושלמי (תענית פ"ה ה"א) בבי' הכתוב (וינה ג) ויקראו אל א' בחזקה, מהו בחזקה חציפא נצח וכו', עיי"ש]. וענין זה נכלל במד"א בתורת אבות פרשת ויצא, שיש סדר הנהגה טבעי בחי' שלם מצב ארצה, שסדר ההנהגה הזה נקבע בר"ה, ויש הנהגה עליונה של והנה ה' נצב עליו, שהוא למעלה מכל סדר. וזהו בחי' מתרת, שאפילו בעת שיהודי מרגיש שמחיצה של ברזל עומדת בפניו וע"פ טבע אין לו שום דרך ועצה, עצתו שיעשה בחי' מתרת, וכאמור במנשה שהקב"ה ככנודו ובעצמו חתר לו מתרת לקבלו.

וזהו הנאמר ביצחק ויעתר יצחק לה' לנכח אשתו כי עקרה היא, שבאומרו כי עקרה היא בא הכתוב לפרש מדוע היה צריך יצחק לעשות חתירה, והוא כדאיתא בחז"ל (בר"כ סג,ה) שלא היה לה כלל את כת ההולדה, לא כהנה דכתיב בה רק וה' סגר את רחמה (ש"א א), אלא כי עקרה היא שלא היה לה כל שייכות להולדה, והיה צריך לשנות את כל הטבעיות בכדי שתוכל לילד. ולפיכך ויתתר יצחק לה', שתפלות לא הועילו רק חתירה למעלה מן הטבע, כאמור שרבקה לא היתה יכולה להוליד בניס ע"פ טבע, ויתר מזה כדאיתא שמדת הדין קטרונה על רבקה שלא תלך, שבפשטות הבי' כיון שהיה עשו עתיד לצאת ממנה, אך אפ"ל גם שהקטרונ היה שאין צורך לעשות שינוי הטבע, ואף שיצחק צריך להוליד בניס משום הבטחת כי ביצחק יקרא לך ורע, אבל הרי אין זו-מותרת להיות דוקא מרבקה, וההבטחה יכולה להתקיים ע"י אשה אחרת. אבל יצחק רצה להוליד בניס דוקא מרבקה הצדקה,

8

ומשום כך לא יכל יצחק לפעול זאת בתפלות ע"פ הסדר בשל טענת המקטרגים שא"צ לעשות למעלה מן הטבע כאשר זה יכול להיות ע"פ טבע. ולכן היה צריך לתפלה בחי' מתחרת, שיש להפוך עבור זה את כל סדר העולם. וע"כ נאמר ויעתר לו ה' ותרה רבקה אשתו, שנענה רק מכה ויעתר לו ה', שהקב"ה בעצמו חתר לו חתירה, כי בלא בחי' חתירה לא היה יכול להיות כן. וזהו גם ענין המשל המובא במדרש לכן מלכים שהיה חותר על אביו לישול לישראל של זהב, שיודע הוא כי ע"פ הסדר המקובל אי אפשר לתת לו לישראל של זהב מחוץ לחשבון, אך מאידך יודע הוא שאביו המלך אוהב אותו ואם יבקש ממנו שצריך ללישראל זהב ירצה ליתן לו מחוץ לסדר, ע"כ הוא עושה חתירה מבחוץ, כי בגלוי א"א למלא מבוקשו רק בסתר, וכן המלך היה חותר מבפנים, כי גם הוא רוצה לתת לבנו אלא שאינו יכול לתת לו בגלוי מפני המקטרגים, ע"כ עושה לו חתירה שלא ע"פ הסדר ונותן לו. וזהו פי' ויעתר יצחק לה', שביקש יצחק מהשי"ת תן לי זאת ע"י חתירה, אם א"א להשיג זאת בתפלות כי יש מקטרגים שאין זה ע"פ טבע, תן לי זאת ע"י חתירה. ויעתר לו ה', שעשה לו הקב"ה חתירה וקבל תפלתו. ובה פתח יצחק פתח לכל יהודי, שיש אשר יהודי יכול לפעול מבוקשו ע"י תפלה, אך יש פעמים שאי אפשר לפעול בתפלה רק ע"י חתירה, כאשר זקוקים לישועה שהיא לגמרי למעלה מן הטבע, או ישנו הדרך של מתחרת, שאם יהודי מתאמץ וחותר, פותח לו הקב"ה כנגדו את כל השערים והפתחים, ויעתר לו ה'.

10

20

9

ובכלל המשל לבן המלך שחתר מבחוץ והמלך חתר כנגדו מבפנים, כמאמר מרן הס"ק מלכו"בין ז"ע (תו"א תשובה, א) עה"פ שובו אלי ואשובה אליכם. משל לבן מלך שנשבה לבין הליסטים ונתרחק מאד מאביו המלך, וכאשר נתן אל לבו לשוב אל אביו נוכח שבפסיעותיו הקטנות לעולם לא יוכל לעשות את הדרך הארוכה אל אביו המלך. ואמר לו המלך, שובה אלי בפסיעותיך הקטנות ואשובה אליך בפסיעותי הגדולות עד שנפגש יחדיו. הבי' בזה דכל עוד שאינו שוב בפסיעותיו הקטנות, היינו שאינו מתאמץ לחתור מבחוץ, או אין הקב"ה חותר מבפנים. רק כאשר הוא חותר בכל כוחותיו מלחוץ לעשות מתחרת לשוב אל אביו, מובטח הוא ואשובה אליך בפסיעותי הגדולות, שהקב"ה יחותר כנגדו מבפנים. והיינו שגם כאשר באופן טבעי אין שום דרך איך לשוב, זו העצה של מתחרת, שכאשר יהודי חותר ממקומו היכן שנמצא, חותר או הקב"ה לעומתו לקבלו.

10

ומעין בחי' זו של מתחרת, שיהודי מתעצם במשאלתו ואינו מוותר עדי' ימלא השי"ת משאלת לבבו, מצינו בתנא דבי אליהו (רבא טז), משל למלך שהיה לו בנים ועבדים הרבה, ואמר אצרך את בני ועבדי מי שאוהבני וירא ממני ומי שירא ממני ואינו אוהב אותי. מה עשה המלך, עמד ובנה מבוי שהוא ד' אמות על ד"א, ועשה בתוכו חצר ד' טפחים על ד"ט, ועשה בתוכו פשפש קטן שהוא יוצא למישרים גדולים לקבל פני המלך מתוך הפשפש. ובני המלך ועבדיו עומרים בחצר ובמבוי, והמלך יודע בדעתו מי שאוהב אותו ומצער גופו ומתאמץ ונכנס לתוך הפשפש הקטן היוצא למישרים לראות פני המלך, והירא אותו ואינו אוהבו נשאר עומד בחוץ ואינו מצער גופו ליכנס לפשפש קטן וכו'. בי' משל זה, דיש שמקיים את כל המצווה עליו, ועוסק בתורה ובמצוות, אך אינו מוכן לדחוק עצמו להיות ממקבלי פני המלך, שלא איכפת לו ביותר שאינו מרגיש את השי"ת, ולכך אם צריך לצער את גופו עבור זה היריה משלים שיהיה איך שהוא. אבל זה שעובד מאהבה, חייו אינם חיים כאשר אינו מרואי פני המלך, ואיך ישרים עם זה שאינו מרגיש כלל את השי"ת ואינו מרגיש קרבתו ית', ושיעברו עליו זמנים גבוהים וקדושים שאינו מרגיש בהם כלום, והיריה דוחק את עצמו בכל הכחות, ומתעצם בתביעתו ומשאלתו, ומצער את גופו, שענינו התנתקות מהענינים הגופניים, ועי"ז הוא יוצא למישרים לקבל פני המלך. כי זהו הרצון העליון, פתחו לי פתח כחודו של מחט ואני אפתח לכם כפתחו של אולם, שובו אלי בפסיעותיכם הקטנות ואשובה אליכם בפסיעותי הגדולות, שהמלך חותר כנגדו.

20

11

והנה ע"ד שהוצרכו אצל יצחק לשינוי הטבע בכחי' חתירה, כמ"כ היה אצל אברהם, שגם שרה היתה עקרה אין לה ולד, וכתוב ויוצא אותו החוצה ויאמר הבט נא השמימה וספור הכוכבים וגו' כה יהיה זרעך, ואחז"ל (בר"ד מד, יב) הוציאו מחללו של עולם והגביהו למעלה מן הכוכבים ולמעלה מכיפת הרקיע, וזהו שאמר לו הבט נא השמימה דאין הבטה אלא מלמעלה למטה. והיינו לפי ששרה לא היתה יכולה להוליד בנים ע"פ הטבע רק למעלה מן הטבע, וג"כ היו קטרוגים לשם מה צריך לשינוי הטבע שיהיו לו בנים משרה, הרי זה יכול להיות מאשה אחרת. ולכך עשה לו הקב"ה חתירה למעלה מן הכוכבים, היינו למעלה מן הקטרוגים, שהעלה אותו למעלה מכיפת הרקיע. והענין מדוע לא יכלו האמהות להוליד רק למעלה מן הטבע. כי הקב"ה ברא את כל המציאות של עם ישראל למעלה מן הטבע, אברהם הוליד את יצחק למעלה מן הטבע, ויצחק הוליד את יעקב למעלה מן הטבע, שכל ההתהוות של עם ישראל היא למעלה מן הטבע, להודיע שכל ההנהגה של הקב"ה עם ישראל היא הנהגה על טבעית. וזהו פי' ויאמר הבט נא השמימה וספור הכוכבים כה יהיה זרעך, היינו שזרעך יהיו למעלה מן הכוכבים וכיפת הרקיע, למעלה מן הטבעיות, והוא כח נצחי, שגם בעת שאי אפשר למלאות מבוקשו בדרך הטבע, יש ליהודי דרך למעלה מן הטבע. ע"י חתירה, מכה הפתח שפתחו האבות הק'.

10

20

ויתרוצצו הבנים בקרבה

ע. מלחמה יצא היום גיזר ה'אז

12

ויתרוצצו הבנים בקרבה ותאמר אם כן למה זה אנכי ותלך לדרוש את ה' ויאמר ה' לה שני גויים בבטנך ושני לאומים ממעיך יפרדו וגו' ורב יעבוד צעיר. ובאור החיים הק' מקשה איך יתכן שצדקת קדושה כרבה תאמר אם כן למה זה אנכי בגלל הצער והיסורים כדפירש"י, ועוד מקשה מה תשובה השיב לה הקב"ה שני גויים בבטנך, על הצער והיסורים שהיא סובלת.

אכן ב"י הענין כראי' בתורת אבות ועוד ספה"ק, והנה המחשבות נקראים בנים, וזהו ענין ויתרוצצו הבנים, ששני סוגי מחשבות התרוצצו בקרבה, מחשבות קדושות ומחשבות טמאות. וכמובא ברש"י מחז"ל שכשהיתה עוברת ליד מקום קדוש היה יעקב מפרסם לצאת וכשהיתה עוברת על מקום טומאה היה עשו מפרסם לצאת, והיינו כי המחשבות היו אצלה מעורבים טוב ורע. ותאמר אם כן למה זה אנכי, כלומר שאם זה בן שהוא עירוב טוב ורע למה זה אנכי, שהרי כל פגם עץ הדעת היה עירוב טוב ורע, והאבות הק' המשיכו את עולם התיקון וכל עבודתם היתה לטהר את עירוב הטוב והרע, ואם בן זה שלה הוא תערובת טוב ורע למה זה אנכי. ותלך לדרוש את ה' ויאמר ה' לה שני גויים בבטנך, פ"י אין זה בן אחד שהטוב והרע מעורבים בו, אלא שני גויים בבטנך, אחד שכולו ממקור הטוב ושני שכולו ממקור הרע, ובוה נחה דעתה.

13

ומרומז בוה ע"ד העבודה, ושני הגויים הם שני היצרים שיש באדם, יצר הטוב ויצר הרע, שכך קבע הקב"ה את סדר העולם שתהיה מלחמה תמידית בין יצר הטוב ליצר הרע. והתכלית היא כאומרו ורב יעבוד צעיר, רב הוא היצ"ר שבא הראשון, כמ"כ לפתח חטאת רובץ שמיד עם לידתו של אדם נולד עמו היצ"ר שבקרבו, ואילו היצ"ט נקרא צעיר שמגיע אליו אח"כ בהיותו בן י"ג שנה כשנכנס לשנתו הי"ד. וכמש"כ הגה"ק רבי חיים ויטל בפ"י אור לארבעה עשר בודקין את החמץ, שמרומז לראשית שנת הי"ד של האדם שאז בא אליו היצ"ט ואז בודקין את החמץ לעקור את הרע. והתכלית היא ורב יעבוד צעיר, להכניע היצ"ר תחת היצ"ט. ויצא הראשון אדמוני כולו כאדרת שער, ראשון היינו היצ"ר שבא מיד כשאדם נולד, אדמוני מורה על תאוות ורחיית הדם לעבירה. ויקראו שמו עשו, עשו מלשון עשוי, שהוא עשוי ומושלם, שכבר עם לידתו של אדם היצ"ר שלו כבר עשוי ומושלם בתכלית השלמות שלפתח חטאת רובץ. ואחרי כן יצא אחיו, פ"י הוא היצ"ט שבא רק אח"כ בשנתו הי"ד, וידו אוחזת בעקב עשו כלשון התורה אבות שאוחז אותו בעקבו "זאל ער עם ניס צוטרעטן", שחלק הרע לא ירמוס את חלק הטוב. ומרומז ב"יוד" לשנת הי"ד, שאז ידו אוחזת בעקב עשו להכניע את הרע שבקרבו.

16

וכך זה כל ימי חייו של יהודי, בבחי' ויתרוצצו הבנים בקרבה, ויש שגם לאחר עשרו שנים שעובד להשי"ת שוב עומד האדם בפני מצ של ויתרוצצו הבנים בקרבה, שעדיין לא נשכר כ הרע שבקרבו. ודבר זה שובר מאד את האדם וגור לו ליפול ברוחו, שהרי כבר הרבה שנים הוא עוב את השי"ת ומנצח את יצרו ועתה שוב מתברר ג שהרע עדיין שולט בו. לכך כתבה התורה וידו אוחז בעק"ב עשו, שזוהו כח האחיזה של יהודי לבטל כ הרע אשר לפתח חטאת רובץ, שבאמצעותו ישי את הנצחון שרב יעבוד צעיר, וזהו כל תכלית רצו ה', שתהיה ידו אוחזת בעק"ב עשו, לקדש עצמו במותר לו. ועוד יש לדעת בוה, שהרי באמת איתו בספה"ק החשבון שאם האדם כבר ניצח את יצר לשם מה יש לו עוד לחיות בעולם. אלא תכלית רצון ה' היא שיהודי ילחם כל ימיו להכניע את הרג תחת הטוב, שרב יעבוד צעיר, ותמיד תהיה ידו אוחזת בעקב עשו, וזה התפקיד כל החיים וזהו תכלית כל התורה. וכמסופר על הרה"ק מברדיצ'ו אשר פ"א קודם כל נדרי בא אליו היצ"ר לפתותו לעבירה התמורה ביותר רח"ל, ואמר שנתן לו דחיפה כזו - שהשליך אותו מעוד עשרת אלפים יהודים. שלכאורה א"א להבין זאת שיהיה יצ"ר כזה קודם כל נדרי ואצל הברדיצ'ו בער הק', אלא שתכלית רצון ה' נתקיים בוה, שרצונו ית' הוא שרב יעבוד צעיר, וכ"ש שגם בענינים שלא אסרתם התורה אלא שאינם לרצון ה'.

ולכן ויקרא שמו יעקב. עק"ב הוא קדש עצמן במותר. והאות י' שבתחילה, ענינה כמו שמצינו עוד ביעקב דכתיב לא יעקב יאמר עוד שמך כי אם ישראל כי שרית עם אלקים ואנשים ותוכל, שגם בוה לכאורה היה צ"ל שראל, אלא שענין היו"ד הוא כמו שמצינו בפר' פנחס שבכל שמות משפחות השבטים הוסיף עליהם ה"א ויו"ד, ופירש"י שהטיל הקב"ה שמו עליהם להעיד על קדושתם, וזהו שאמר דוד שבטי י"ה עדות לישראל להודות לשם ה', שהקב"ה חתם עליהם בשם ה' להעיד עליהם. ועד"ו היא היו"ד שבשם יעקב, שהקב"ה חותם בשם ה' על קדש עצמן במותר, ויקרא שמו יעקב. ודבר זה הוא נצחי, שזוהי המטרה והתכלית של יהודי בעולם.

וי"ל עוד בפ"י אומרו וידו אוחזת בעקב עשו ויקרא שמו יעקב. בהקדם מה שצ"ב במה שקרא שמו יעקב ע"ש וידו אוחזת בעקב עשו, הרי אחיזה ידו בעקב עשו היתה רק בעת ההיא ואינה דבר תמידי, ומדוע אפוא קרא הקב"ה את שמו יעקב ע"ש זה דמשמע שהוא ענין נצחי. וכן צ"ב מדוע קרא שמו יעקב ולא עקב. וי"ל בוה, כדאיתא בספה"ק דעק"ב ר"ת ק"דש עצמך במותר, וזהו וידו אוחזת בעק"ב עשו, שבענין זה של קדש עצמן במותר מתנהלת המלחמה העיקרית בין יעקב לעשו. וזה אומרו ורב יעבוד צעיר, שלכאורה מה שיך הבטחה שרב יעבוד צעיר היינו שהנצחון יהיה לצד היצ"ט, הרי יש לאדם בחירה בין רע לטוב. אלא כאמור שהדברים מוסבים על הקרב העיקרי המכריע עם היצ"ר שהוא בענין קדש עצמן במותר, דאם

בעניני איסור מתיירא האדם לעבור עליהם מפני העונש ומפני השכר, אבל עניני היתר הריחם בלתי לה' לבדו. ותכלית כל התורה והמצוות היא ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאורך, שזוהו מקור ושושן ענין קדש עצמן במותר שהוא שוקל מהו רצון ה', וזהו תכלית התורה. וזהו הכח שרב יעבוד צעיר, באם יהודי מקדש עצמו במותר שזוהו רק משום רצון ה', מוכסח לו שרב יעבוד צעיר, שהנצחון יהיה לצד היצ"ט והרע יכנע אליו. ונכלל בוה דאף שלכאורה עדיף כוחו של יצ"ר שהוא ראונו שמיד עם לידת האדם לפתח חטאת רובץ, אעפ"כ ורב יעבוד צעיר, כחו של הטוב הוא יותר חזק, שהמלחמה היא אמנם קשה ביותר אבל הנצחון הסופי הוא בידו של יהודי, שאם מקדש עצמו במותר מכניע בוה את כח הרע המושרש בו מיום הילולו.

והוא ע"ד שביארנו במאה"כ והיה עקב תשמעון וגו' ושמו ה"א לך את הברית וגו' ואהבך וברכך, שלא מצינו באף מקום בתורה ברכה כזו בלשון "ואהבך", שבדרך כלל הברכות הן ונתתי גשמיכם בעתם וכי"ב, ומדוע כאן נאמר ואהבך. אכן פ"י והיה עק"ב תשמעון הוא ג"כ שמקדש עצמו במותר, והיות שהוא עושה זאת רק מתוך אהבת ה' ולא מחמת שום מניעים אחרים שהרי אין ע"ז שכר ועונש, הרי מדה כנגד מדה, הקב"ה נותן לו אהבתו ואהבך. ואם איתא בפרי הארץ שכל הגאה גשמית שאדם נהנה אפי' של היתר הר"ז נרגן מפריד אלוף, שעושה מסך המבדיל בין יהודי להשי"ת, הרי כמו כן להיפך, שכאשר יהודי מקדש עצמו במותר הריהו מתקרב עי"ז להשי"ת. ועל כל פשעים תכסה אהבה, כאשר יהודי מוסר להשי"ת מעצמו, מהדברים שנפשו מחמתו, ולא מחמת העונש אלא מפני שכך רצונו ית', אז על כל פשעים תכסה אהבה, וזוכה לואהבך, ומוכסח לו שרב יעבוד צעיר. וע"ז נאמר וידו אוחזת בעקב עשו, שזוהו הכח ליהודי מהקב"ה לעמוד כנגד כח הרע והתאוות שלא ירמוס אותו.